

P E R S O N A L I A

prof. Z. TOBOLEWSKI (1927-1988)

Dne 16. srpna 1988 náhle zemřel ve věku 61 let nestor polské lichenologie dr. Zygmunt Tobolewski, profesor University A. Mickiewicze v Poznani. Byl autorem kolem sta odborných prací floristických a taxonomických, z nichž nejvýznamnější je 2 sešitů Atlasu rozšíření lišejníků v Polsku (zmapováno celkem 80 druhů) a zejména flóra "porosty Polskie" (spolu s J. Nowakem). Pro polské lichenology byl nejen uznávanou autoritou odbornou, ale i obdivovaným a milovaným příkladem mravním svojí obětavostí, skromností i ochotou pomoci a vyjít vstříc bližním. Odchod profesora Tobolewského je pocítován velmi bolestně zvláště nejmladší generací polských lichenologů.

MUDr. L. POKLUDA (1908-1986)

Peslední vzpomínka na MUDr. Ladislava Pekludu se bude pro mnohé pojít se setkáním československých bryologů v Buližově na podzim roku 1986. Svěží, s velkým zájmem o diskutované problémy se ho zúčastnil, ale krátce nato, necelý měsíc před dovršením svých 78 let, skončil. Pekluda, jinak vysoce erudovaný lékař, do roku 1975 primář oddělení pro choroby ušní, nosní, krční nemocnice v Přerově, patřil mezi naše velmi dobré - bohužel nepříliš početné - bryology-amatery. Jeho prefese mu sice nedovolila plně se věnovat botanice, přesto v kontaktu s mnoha československými bryology a botanickým oddělením Moravského muzea shromáždil úpravný herbář (více jak 20 tisíc položek mechorestů!) a uveřejnil řadu zajímavých prací. Vedle příspěvků týkajících se mechorestů Moravy se zmiňuje zvláště o velmi obsáhlém rukopise bryoflory Nízkých Tater, kterou se, doufáme, podaří brzy publikovat. Jsou zde totiž shrnuty výsledky mnohaletého výzkumu tohoto bryology vcelku opomíjeného pohorí Slovenska. Nekrolog MUDr. L. Pekludy byl publikován v Časopise Moravského muzea (Acta Mus. Moraviae, Sci. nat., Brno, 73: 239-240, 1988).

—X—X—X—X—X—X—X—X—X—X—X—X—X—X—X—X—

K A L E N D A R I U M:

1988

- 25.IV. Praha: ustavující schůze bryologicko-lichenologické sekce ČSBS
 23.-27.V. České Budějovice: V. mezinárodní konference "Bioindicatores Deteriorationis Regionis"
 4.VI. Plešivec: exkurze sekce pro středočeskou pobočku ČSBS
 2.-9.VII. Tábor: floristický kurz ČSBS
 12.-16.IX. Liblice: VI. setkání bryologů střední a východní Evropy (CEBWG)
 28.-30.IX. Jur pri Bratislave: 1. bryologicko-lichenologické dny
 7.-9.X. Litoměřice: bryologický víkend
 11.-13.X. Bratislava: hubárská výstava (vitřina s lišejníky)

— — —

- 1.-8.VI. Puerto Rico: pracovní konference o tropické bryologii
 19.-23.VII. Edinburgh: mezinárodní symposium o ekologii mechorestů
 28.VIII.-2.IX. Virgen, Rakousko: setkání bryologů a lichenologů střední Evropy (BLAM)
 31.VIII.-2.IX. Saarbrücken: mezinárodní symposium o chemismu a chemotaxonomii mechorestů
 12.-16.IX. Gorzów Wlkp. a Pszczew: V. setkání lichenologické sekce Polské botanické společnosti
 18.-23.X. Bogotá: 1. symposium bryologů Latinské Ameriky
 19.-23.IX. Alma-Ata: sjezd sovětské bryologické sekce
 19.-23.IX. Itálie: společná konference britské a italské lichenologické společnosti o výskytu a růstu lišejníků na architektonických a sochařských památkách a jejich poškozování
 29.X.-2.XI. Mont Rigi, Belgie: IV. setkání bryologů a lichenologů Evropy

1989

- 24.-27.II. Mont Rigi: pracovní konference IAB o využití počítačů
4.-8.IX. London: konference o tropické lichenologii
22.-24.IX. Stuttgart: konference o mapování lišejníků v Evropě

1990

- léto Čína: III. národní symposium o houbách a lišejnících
12.-18.VIII. Helsinky: symposium o mechorostech jihovýchodní Asie
28.VIII.-3.IX. Regensburg: IV. mezinárodní mykologický kongres
(sekte věnovaná i lichenizovaným houbám)

Již 27. floristický kurz ČSBS se uskutečnil v Táboře ve dnech 2.-9.7. 1988. Zvyšující se zájem mezi mládeží přivedl mnohé i do Tábora. Pro zájemce hlavně z řad mladých lidí bylo uspořádáno několik speciálních exkurzí zaměřených na mechorosty, lišejníky a houby, jež vedli V.Pospišil, I.Novotný, A.Vězda, J.Liška, J.Horáková, F.Kotlaba a V.Skalický.

Ve dnech 12.-16.9. se konal V. sjezd lichenologické sekce Polské bryologické společnosti v Gzrówě Wlkp. a Pszczewě za účasti 12 polských lichenologů a 4 účastníků ze zahraničí (I.Pišut, A.Lackovičová a J.Liška a M.Giersberg z Rostocku). V přednáškové části bylo přeneseno 12 referátů, z nichž většina byla zaměřena bioindikačně, zbývající se týkaly ekologie, floristiky, fytogeografie a ochrany lišejníků. Další náplň sjezdu tvořil terénní výzkum území Pszczewski Park Krajobrazowy. Tato oblast nebyla dosud lichenologicky zpracována a soustředění mnoha lichenologů umožnilo podrobné prozkoumání území a zároveň sebrání podkladů pro bioindikační zhodnocení krajiny z hlediska ochranného, rekreačního apod. Kromě těchto zcela konkrétních výsledků umožnilo setkání polských i zahraničních lichenologů diskuse přímo v terénu, výměnu zkušeností a názorů, jež jsou základem vzájemné komunikace a užší spolupráce v budoucnosti, a to i v mezinárodním měřítku, jež je obzvláště zapotřebí.

Ve dnech 28.-30.9. uspořádala naše sekce první samostatnou akci, kterou byly I. bryologicko-lichenologické dny. Akce se konala u příležitosti 50. výročí úmrtí lichenologa A.Zahlbrucknera v jeho rodišti Juru při Bratislavě za účasti 25 osob včetně 4 zahraničních hostů: E.Farkas a L.Lőkös (MLR), S.Kondratjuk (SSSR) a M.Giersberg (NDR). Účastníci položili věnec s lišejníky k pamětní desce slavného jurského rodáka, která zde byla odhalena 30.5.1985 u příležitosti 125. výročí narození. Náplň bryologicko-lichenologických dní tvořily seminář o problematice výzkumu a ochrany lišejníků a mechorostů a dvě exkurze do Malých Karpat. Přestože lišejníková flora (zejména epifytická) se od dob A.Zahlbrucknera díky vysoké hladině znečištění ovzduší velmi podstatně změnila, přece se jenom našlo několik zajímavých nálezů (např. nový druh pro Slovensko *Aspicilia excavata* nalezený A.Vězdou a *Pyrenula nitida* jako poslední zbytek původních epifytů). Největším přínosem však bylo zorganizování celé akce, jež přinesla tři dny plné pohody (podpořené sluníčkem a vinobraním), přátelské atmosféry a vzájemné komunikace, a zároveň vytvořila zárodek tradice pro příští bryologicko-lichenologické dny. Za vše patří organizátorům A.Lackovičové, E.Lisické a I.Pišutovi i MNV v Juru při Bratislavě díky všem vzpomínajících účastníků!

Severočeská pobočka ČSBS uspořádala ve dnech 7.-9.10. v Liteměřicích "Bryologický víkend" za odborného vedení J.Váni a L.Pujmanové, jehož se zúčastnilo asi 30 zájemců. Po sobotní odpolední exkurzi Pokratickým údolím s demonstrováním mechorostů přímo na stanovištích následoval určovací kurs v budově gymnázia. Během sobotního odpoledne a nedělního dopoledne byli účastníci seznámeni se základní určovací literaturou a upozorněni na některé obtíže, se kterými se mohou při determinaci mechorostů setkat. Je třeba vyslovit dík K.Kubátovi za perfektní organizaci kursu, všem účastníkům za zájem a přátelskou atmosféru. Velmi slibná je poměrně hojná účast z řad mladých. Podaří se některé z nich získat pro případnou spolupráci?

"Sept. 12.-17. 6th CEBWG Meeting, Liblice (village near Melnik), Czechoslovakia". Touto formulí bylo pravidelně avizováno 6. setkání bryologů střední a východní Evropy na poslední stránce Bryological Times. Po šesti letech (v roce 1982 se konalo v Praze 3. setkání) se opět do Československa sjeli příznivci bryologie, aby v Liblicích ve dvou dnech vyslechli, případně sami přednesli odborné referáty a ve dvou dnech se zúčastnili exkurzí do terénu. Dále jen heslovitě 1) k účastníkům: přibližně padesát zúčastněných bryologů zastupovalo následovně jednotlivé státy: ČSSR (9 účastníků; Franklová, Havránková, Herben, Hubáčková, Novotný, Pujmanová, Solián, Šoltés a Vána), NDR (9), PLR (6), MLR (4), SSSR (4), Španělsko (4), NSR (3), Finsko (2), Švédsko (2), USA (2), Belgie (1), Izrael (1), Lucembursko (1) a Nizozemí (1).

2) k přednáškám: ve čtyřech blocích - bryogeografie a floristika, mechorosty v měnícím se světě, ekologie a sociologie, taxonomie - se za řečnickým pultem vystříдалo téměř 30 přednášejících. Českoslovenští bryologové se prezentovali čtyřmi referáty a dvěma postery. Úroveň referátů budou moci posoudit i zájemci, kteří se setkání nezúčastnili, a to po opatření materiálu z konference, které budou publikovány ve zvláštní edici ČSAV. Vítaným zpestřením byla "round table discussion" o červených seznamech a ohrožení mechorostů vůbec.

3) k exkurzím: dvě vhodně zvolená, botanicky odlišná území - vulkanické vrchy Českého středohoří (Klíč a Kamenec) a CHKO Labské pískovce (Křínické údolí a Dolní soutěska u Hřenska) - uspokojila snad všechny účastníky, napomohly k tomu i kvalitní tištěné průvodce.

4) k atmosféře: velmi příjemná, srdečná a neformální (pochopitelně v původním slova smyslu), bližším kontaktům napomohlo rozhodně i důstojné prostředí zámku v Liblicích, společné stravování a uhytování, zajímavý večerní koncert, rozlučovací party apod.

5) k budoucnosti: vyjde-li vše podle přijatého návrhu, bude se 7. setkání CEBWG konat v roce 1990 v sovětském Kirovsku.

6) celkově: sice jako poslední bod, leč o to důraznější: vzdějme dík celému organizačnímu štábu z Botanického ústavu ČSAV, zvláště pak hlavnímu organizátoru T. Herbenovi, za perfektní uspořádání a průběh celé akce!!!

----- XX ----- XX ----- XX ----- XX ----- XX -----

= Z A J Í M A V O S T =

Zajímavou informaci o netušeném významu lišejníků v kulinářství uvádí M.R.D. Seaward. Součástí velmi rozšířeného koření pro přípravu indického pokrmu masala jsou lišejníky!! Jde o ingrelienci nazývanou dagadful (kamenné květy nebo květy skal) obsahující směs různých druhů rodu Parmelia, popřípadě Ramalina a Usnea. Vzhledem k množství, jež je nabízeno na inickém trhu i vyváženo do zahraničí, je možno předpokládat, že jde o nejvýznamnější ekonomické využití lišejníků v současném světě. Naši lichenologové a kulináři rovněž mají možnost k osobnímu seznámení (byť zřídka), neboť směs Everest Meat Masala je omezeně dodávána do prodejen pro ekonomicky silné obyvatelstvo (ESO).

BLSB 58

----- XX ----- XX ----- XX ----- XX ----- XX -----